

TUNTOSARVI

N:o 20 1983

TUNTOSARVI

Kuulonäkövammaisten lehti
ilmestyy 22 kertaa vuodessa
Nro 20/1983
ilmestyy 30 pnä marraskuuta
9. vuosikerta

JULKAISIJA

Näkövammaisten Keskusliitto ry.

Varat tämän lehden kustannuksiin on lahjoittanut
Lions-piiri 107 N

PÄÄTOIMITTAJA

Orvokki Holopainen

TOIMITUKSEN OSOITE

Näkövammaisten Keskusliitto
Mäkelänkatu 50
00510 Helsinki 51
puh. (90) 77041/227

SISÄLLYS

Päätökset ja suositukset	1
Terveisiä Bahrainista	5
Ilmoitus	11
Ajankohtaista	12

Päätökset ja suositukset

(Kuurosokokeiden kolmas maailmankonferenssi

Manama – Bahrain

5–9. marraskuuta, 1983)

JOHDANTO

Kuurosokokeiden kolmas maailmankonferenssi, joka pidettiin Bahrainissa marraskuun 5-9 päivä, 1983, totesi että suuri osa kuurosokeista asuu kolmannen maailman maissa ja että suuri enemmistö näistä erittäin vaikeasti vammautuneista henkilöistä ei saa riittävää apua ja tukea elääkseen ihmisarvoista elämää. Konferenssi huomioi, että Yhdistyneet Kansakunnat kansainvälisen vammaisten vuoden aikana hyväksyi maailmanlaajuisen toimintaohjelman joka pannaan täytäntöön vammaisten vuosikymmenen aikana. YK:n toimintaohjelma suosittaa kaikkia hallituksia ryhtymään mittaviin toimenpiteisiin vammaisten henkilöiden auttamiseksi, jotta voitaisiin taata heidän kuntoutumisensa ja integroitumisensa yhteiskuntaan. Konferenssi huomautti myös että tähän mennessä on kuurosokokeiden hyväksi tehty erittäin vähän, etenkin kolmannessa maailmassa.

Johtuen monien valtioiden vaikeasta taloudellisesta tilanteesta tarvitaan kipeästi kansainvälistä yhteistyötä ja avunantoa, jotta saavutettaisiin positiivisia tuloksia kuurosokokeiden hyväksi.

Konferenssi huomioi myös sen tosiseikan että tekninen kehitys on edennyt kaikilla alueilla. Tämä merkitsee aivan uusia mahdollisuuksia valmistaa käytännöllisiä ja pitkälle kehitettyjä apuvälineitä kuurosokkeil-

le henkilöille. Pistenäytöllä toimivat mikrotietokoneet, pistepuhelimet sekä paperittomat pistelehdet ovat jo tulossa käyttöön. Kehittynyt tekniikka on kuitenkin kallista ja vaatii tietoa. Ainoastaan vauraiden maiden kuurosokeilla tulee olemaan tilaisuus käyttää uuden tekniikan tarjoamia mahdollisuuksia. Tämä seikka tekee entistäkin tärkeämmäksi kohottaa kehitysmaissa asuville kuurosokeille suunnattua apua. Vaurilla mailla on näinollen velvollisuus asettaa teknologiansa myös kehitysmaiden käyttöön sekä tukea – aktiivisella avunannolla – kuurosokeiden hyväksi tehtävää työtä näissä maissa.

Tämä kansainvälinen konferenssi osoittaa avunpyynnön YK:lle, kaikille maailman hallituksille, Sokeainhuollon maailmanneuvostolle, Kansainväliselle sokeainjärjestölle, Lähi-Idän sokeainhuollon komitealle sekä kaikille vapaaehtoisjärjestöille, jotta ne käynnistäisivät ja tukisivat kaikkia avunannon keinoja.

Tajuten kuurosokeiden ongelman valtavan laajuuden, Kansainvälinen konferenssi ehdottaa seuraavia keinoja ensiaskeliksi tällä kentällä:

1. On koordinoitava lääketieteellisellä ja teknisellä alueella tapahtuvaa kehitystä ja perustettava dokumentointikeskus sekä luettelo kuurosokeiden apuvälineistä (yhteistyössä soveliaiden YK:n elinten kanssa).
2. On luotava kansainvälinen järjestelmä kuurosokeiden adoptoimiseksi – vastaavanlainen kuin on käytössä Isossa Britanniassa.
3. Konferenssi pyytää maailman terveysjärjestöä tutkimaan ja ottamaan käyttöön erityisen kuurosokeuden määritelmän sekä tekemään kaikki mahdollinen sil-

mä- ja korvavaurioiden estämiseksi erityisesti kehitysmaissa. WHO:ta tulisi myös tekemään kartoitusta kuurosokeiden määrästä ympäri maailman edellä esitetyn määritelmän pohjalta.

4. Kaikki mahdollinen olisi tehtävä itsenäisten elinmahdollisuuksien luomiseksi kuurosokeille sekä palveluiden kuten tulkkien, oppaiden jne. tuottamiseksi.
5. Olisi luotava ja tuettava kuurosokeille tarkoitettuja koulutuspalveluja, ammattiinharjoittamista, työpaikkoja sekä asumispalveluja.
6. Konferenssi pyytää kaikkia Sokeainhuollon maailmanneuvoston, Kansainvälisen sokeainjärjestön, Lähi-Idän sokeainhuollon komitean sekä AGFUNDin jäseniä tukemaan taloudellisesti Helen Kellerin säätiötä sekä toimittamaan apuvälineitä ja laitteita kaikkien puutteessa elävien maailman kuurosokeiden hyväksi.
7. Konferenssi suosittaa kaikkia näkövammaisjärjestöjä julkaisemaan kansainvälisiä sanoma- ja aikakauslehtiä, raportteja jne. pistekirjoituksella. Lisäksi tulisi rohkaista mustapainettujen aakkosten käyttöä olennaisena osana kuurosokeiden lasten koulutusta.
8. On perustettava alueellisia keskuksia, joihin kerätään tietoa kehittyneistä teknisistä apuvälineistä ja muista kuurosokeille saatavilla olevista palveluista alkaen Lähi-Itään perustettavasta keskuksista.
9. Ihmisten tietämystä kuurosokeudesta tulisi lisätä kaikilla tasoilla, alkaen kouluikäisistä lapsista.
10. Sokeainhuollon maailmanlaajuisen neuvoston kuurosokeiden palvelujen komiteaan on asetettava enemmän kuurosokeita henkilöitä.

11. Kuurosokeiden henkilöiden osallistumista alueellisiin ja kansainvälisiin konferensseihin tulisi rohkaista riittäväällä taloudellisella avustuksella.

12. Konferenssi suosittaa että kaikki valtiolliset ja valtion ulkopuoliset organisaatiot tuottavat kaikkea mahdollista apua ja soveliaita palveluja minimoidakseen kuurosokeuden aiheuttamia vaikeuksia.

13. Puhemies Sheikki Abdulla Al-Ghanim sekä Kuurosokeiden kolmas maailmankonferenssi ilmaisevat vilpittömimmät arvonantonsa sekä osoittavat kiitoksensa Bahrainin valtiolle ja sen edustajalle Hänen korkeudelleen sheikki Isa Bin Salman Al-Khalifalle, valtakunnanemiirille, konferenssin järjestämisestä.

Konferenssi edelleen osoittaa erityisen kiitoksensa Lähi-Idän komitealle ja sen henkilökunnalle anteliaasta vieraanvaraisuudesta, erinomaisesta organisoinnista ja väsymättömästä halusta auttaa tekemään tästä konferenssista muistorikas ja onnistunut. Konferenssi huomioi myös Hänen kuninkaallisen korkeutensa prinssi Talal Bin Abdul Azizin läsnäolon ja kiittää lämpimästi häntä hänen toimittamastaan julkilausumasta tälle kansainväliselle konferenssille. Konferenssi arvostaa myös sitä tärkeätä apua, jota edistykseellisten menetelmien ja tekniikoiden asiantuntijat ovat antaneet kuurosokeiden palveluille.

Terveisiä Bahrainista

Marraskuun 4. päivä kokoontui kuurosokeita ja heidän oppaitaan Helsingin lentoasemalle kello 12 aikaan kaikkiaan 12 henkilöä. Lentokentällä tapasimme (Marja ja Matti H.) Vilho Sulosen ja muitakin. Odotimme kentällä noin tunnin. Lähdimme klo 13.40 Helsingistä Tukholman kautta Amsterdamiin (Hollantiin). Amsterdammassa odotimme vähän aikaa ja siellä tapasimme ruotsalaisia kuurosokeita, joiden kanssa jatkoimme yhdessä matkaa Amsterdamista Singapore Airlinesin koneella Rooman kautta Bahrainiin. Samassa koneessa oli myös norjalaisia ja tanskalaisia maailmankonferenssin matkaajia. Lentokoneessa saimme ensimmäiseksi kuumat pyyheliinat ja saatoimme pyyhkiä kasvomme ja kätemme. Sitten tarjottiin juotavaa mitä kukin halusi juoda. Pian oli ruoka-aika. Sitä ennen saimme pientä suolaista naposteltavaa. Ruokana oli valittavana kalkkunaa tai lihaa (söin lihaa). Ruoka oli erinomaisen hyvää.

Välilasku Roomaan

Roomassa odotimme koneessa yhden tunnin. Matkustajia vaihtui, muutamat jäivät Roomaan, mutta sieltä tuli taas uusia matkustajia mukaan. Lentokoneessa oli mukana muita pohjoismaalaisia. Suomesta mukana oli 12 henkeä, joista 5 kuurosokeaa. Kuurosokeilla ja oppailla/tulkeilla oli paljon viittomista keskenään. Oli todella mukava tavata toisia konferenssiin matkustajia.

Lentokoneessa yritimme sitten nukkua, mutta istuallaan oli vaikea nukkua. Jouduin vaihtamaan istuma-asentoa monta kertaa. En saanut hyvin nukuttua. Matti nukkui paremmin. Noin kello 3.00 yöllä lentokone laskeutui Manamaan (Bahrainin pääkaupunki). Lentokentällä meitä olivat vastassa isäntämme. Jouduimme odottamaan tunnin verran ennen kuin lippuasiat selvisivät. Suomalaisilla oli oma huone missä odotimme. Lentoasemalta meidät kuljetettiin upeilla mustilla mersuilla hotelli Sheratoniin. Asuimme siellä ja kuurosokeiden 3. maailmankonferenssi kokoontui samassa hotellissa.

Hotelli oli todella upea. Oli paljon erilaisia valaisimia, istuimia, sohvaryhmiä ja paljon tilaa. Hotelli oli rakennettu vuosi sitten. Siellä oli myös uima-allas. Asuimme hotellissa kauniisti sisustetussa huoneessa. Huoneessa oli oma TV, radio ja puhelin. Siellä oli kokolattiamatto. Kylpyhuoneessa oli tilaa paljon.

Hotellissa saimme mennä ensimmäisenä yönä nukkumaan vähäksi aikaa. Kello kahdeksan jälkeen menimme aamiaiselle. Ruoka maistui hyvältä ja tarjoilupöytä näytti upealta. Kello 9.00 alkoi konferenssi. Avajaiset olivat juhlalliset. Bahrainin hallitsija saapui paikalle ulkoministerin kanssa. Avajaisissa puhui hänen kuninkaallinen korkeutensa sheikki Isa bin Salman Al Khalifa. Siellä lauloivat ja soittivat sokeiden tyttöjen ja poikien kuoro.

Jokainen konferenssiin osallistuja sai salkun, jossa oli ohjelma ja kartta Bahrainista ynnä muuta tietoa.

Ruoka oli erinomaisen hyvää ja sitä oli paljon tar-

jolla. Jokainen sai valita mitä halusi syödä alkupalaksi, lämpimäksi ruoaksi ja jälkiruoaksi. Oli runsaasti erilaisia vihanneksia, leikkeleitä, kala-, liha- ja äyriäisruokia sekä hedelmiä, kakkuja ja leivoksia.

Illalla oli sheikin vastaanotto. Meillä oli juhlavaatteet yllä. Koko ajan tarjoilijat tarjosivat vähän naposteltavaa. Me kaikki suomalaiset kättelimme sheikin ja hän sanoi jokaiselle, että on »mukava tavat sinut.»

Illalla tapasimme saudiarabialaisen kuuron ja hänen tulkkinsa. Oli melko vaikea ymmärtää heidän kieltään. Kirjoitusta emme ymmärtäneet yhtään ja viittomistakin vain vähän, mutta oli mukava tavata heidät. Halusin tietää mm. että miksi heillä oli punaiset päähineet, kun taas toisilla oli valkoiset. He kertoivat, että jokainen voi vapaasti valita, minkä värisen päähineen haluaa. Heillä oli punaiset päähineet ja valkoiset pitkät puvut.

Heräsin aamulla kello 8 ja sitten menimme aamupalalle. Uimaan emme kerenneet. Il kokoontuminen alkoi kello 9. Käsittelimme mm. valkoista keppiä ja muita apuvälineitä (opaskoira jne.). Lounaan jälkeen alkoikin sitten apuvälineiden esittely. Me tutustuimme amerikkalaiseen kuurosokean puhelinlaitteeseen ja suomalaiseen kuurosokeiden pistepuhelimeen.

Aulaan oli pystytetty valokuvanäyttely edellisenä päivänä kuvatuista tilanteista ja henkilöistä. Niitä kuvia sai tilata. Tilasimme muutamia valokuvia, vaikka ne olivatkin kalliita.

Apuväline-esittelyn jälkeen lähdimme kaupungille markkinakadulle katselemaan ja tekemään ostoksia.

Autonkuljettajamme olivat pukeutuneet valkoisiin arabiasuihin, mutta oppaamme olivat tavallisissa vaatteissa.

Oli paljon liikennettä ja paljon ihmisiä kaduilla. Näimme täysin mustiin pukeutuneita naisia, joilla oli hunnut päänsä ja kasvojensa suojana. Ostimme Martin kanssa vähän tuliaisia; 3 eri kokoista tarjotinta, laukun ja pari ohutta mustaa huivia. Kaupunkimatkan jälkeen meillä oli vähän lepoaikaa ja illalla kävimme taas syömässä.

Kello 9.00 alkoi tiistaipäivän konferenssi. Silloin käsiteltiin kuurosokeille kehiteltyä puhelinta, tulevaisuudessa käytettäviä tietokoneita ja kotioloissa tarvittavia hälytyslaitteita. Alustusten pitäjät olivat Ruotsista, USA:sta ja Tanskasta. Välissä oli teetauko.

Ennen lounasta kävin tutkimassa, millaiselta uimaallas ja sen ympäristö näyttää. Uima-altaassa vesi oli hyvin lämmintä. Se oli maauimala (uima-allas oli ulkona). Aurinko paistoi lämpimästi, lattian peitti vihreä matto ja välissä oil valkeita laattoja, joita pitkin oli helppo kulkea. Siellä oli paljon aurinkotuoleja, monet ihmiset olivat ottamassa aurinkoa. Siellä oli myös erilaisia kajuja (kioskeja). Ne olivat tyhjinä päivällä. Kojujen päällä luki eri maiden nimiä, oli esimerkiksi Japani, Intia ja Vietnam. Aidassa oli erilaisia maalauksia, monet hyvin värikkäitäkin. Myös pieniä istutuksia oli koristamassa uima-altaan ympäristöä.

Kello 15.00 oli Marja-Leenan ja Ingerin alustus kuurosokeiden yhdistyksen merkityksestä/rootista.

Bahrainin TV oli paikalla kuvaamassa päätössere-

monioita, jotka alkoivat välittömästi Marja-Leenan ja Ingerin alustuksen ja sitä seuraavan keskustelun jälkeen. Konferenssin järjestäjille esitettiin parhaat kiitokset siitä työstä, minkä he ovat tehneet konferenssin onnistumiseksi. Lopuksi esitettiin kuurosokeiden kolmannen maailmankonferenssin julkilausuma ja kaikki paikalla olleet kuurosokeat hyväksyivät sen.

Illalla oli yhteinen iltajuhla uima-altaan äärellä. Pöydillä paloivat pienet lyhdyt ja arabit esittivät omaa ohjelmaansa, tanssiaan parketilla. Ilta oli hyvin lämmin. Istuimme Martin kanssa pöydässä, jossa oli saudiarabialaisia ystäviämme ja tanskalaisia ja suomalaisia ystäviämme. Meillä oli hyvin mukava ilta.

Konferenssissa oli mukana kaikkiaan 20 kuurosokeaa, Suomesta viisi, Ruotsista kolme, Norjasta yksi, Tanskasta kaksi, Englannista yksi ja Amerikasta kolme.

Keskiviikkoamuna aamiaisen jälkeen lähdimme retkelle bussilla tutustumaan sokeain kouluun. Kävimme siellä eri paikoissa esimerkiksi voimistelusalissa, jossa oppilaat hyppäsivät korkeutta ja kiipesivät nojapuille. Koulun oppilaat esittivät myös laulua ja soittoa meille vieraille.

Koululta menimme tutustumaan museoihin. Kävimme kahdessa eri museossa. Ne olivat hyvin mielenkiintoisia paikkoja. Museoitten jälkeen menimme sotilasclubille. Se oli meren rannalla. Kävin katsomassa, miten kauniilta ulkona näytti. Söimme lounaan siellä clubilla.

Iltaruokailun jälkeen lähdimme Martin kanssa kah-

Bahrainin hallitsija saapumassa avajaisiin. Keskellä (tummat lasit) Sheikki Abdullah Al ganin – isäntämme.

den bahrainilaisen kuulevan tytön ja yhden saudiarabialaisen kuuron pojan kanssa autoajelulle. Kiertelimme autolla tunnin ajan. Se oli hyvin mukava retki. He näyttivät paljon erilaisia paikkoja. Oli vähän vaikea ymmärtää heidän puhettaan. Tytöt eivät osanneet viittoa ja me emme osanneet englantia. Tytöt olivat hyvin kauniita. He nauroivat paljon ja olivat iloisia..

Torstai aamuna lähdimme aamiaisen jälkeen kä-

velemään kaupungille ostoksille. Oli mukava kävellä ja katsella erilaisia tavaroita. Ostimme vain vähän tuliaisia, mutta katselimme paljon.

Hotelliin palattuani kävin syömässä ja sitten vähän aikaa keskustelin toisten kuurosokeiden kanssa. Sitteen menin uimaan. Uinnin jälkeen aloin pakata tavaroita. Yöllä kello 2.00 lähdimme hotellista lentokentälle. Kone lähti klo 4.10 Manamasta. Lensimme Rooman kautta Amsterdamiin. Siellä meillä oli koneen vaihto. Amsterdamista lensimme Tukholmaan, jossa taas vaihdoimme lentokonetta. Tukholmasta lensimme Helsinkiin. Suomessa olimme perjantaina kello 17.00.

Oli oikein mukava olla kuurosokeiden maailmankonferenssissa Bahrainissa. Luulen, että kaikki olivat matkaan tyytyväisiä. Oikein paljon kiitoksia kaikille mukana olleille yhteisestä matkasta.

Marja Heinonen

Ilmoitus

Suomen Kuurosokeat ry:n toimisto on suljettu maanantaina 5.12.1983, koska henkilökunta on tehnyt sen päivän jo ennakkoon. Myös useiden kaupunkien vi-rastot ovat kiinni sinä päivänä.

Pääministeri Sorsa on moittinut Suomen maaseudun puolueen esiintymistä eduskunnassa. Sorsa sanoi, että tullessaan mukaan hallitukseen SMP lupasi pysyä hallituksen päätösten takana. Nyt kuitenkin SMP on antanut ymmärtää, että SMP on pakotettu tukemaan hallituksen budjettiesitystä. Tällaisen kuvan antamista pääministeri Sorsa ei pidä rehellisenä.

Työssä käyvien palkkaa saavien ihmisten tulot nousevat tänä vuonna noin 1,5 prosenttia. Palkat nousevat noin 10 %. Koska hinnat samanaikaisesti nousevat lähes 9 %, on todellinen tulojen nousu noin 1,5 %.

Oulun yliopistollisessa keskussairaalassa sairastui 150 ihmistä vatsatautiin sairaalaruoan takia. Heistä 100 oli potilaita ja 50 työntekijöitä. Sairauteen kuului oksetusta, ripulia ja kuumetta. Sairaus ei kestänyt kauan.

Kuopion keskussairaalassakin on alettu tehdä sydänleikkauksia. Nyt sydänleikkauksia tehdään kaikissa Suomen viidessä yliopistollisessa keskussairaalassa. Jos sydänleikkaus tehdään ajoissa, on onnistuminen lähes varmaa. Jos taas potilas joutuu odottamaan leikkausta kauan, on mahdollisuus epäonnistua jopa 20 %. Kaikkiaan Suomessa on tarve noin 1 000 sydänleikkaukseen vuodessa.

Suomen lasten neuvolatoiminta on lähes maailman tehokkainta. Lapsi tutkitaan ennen kouluikää neuvolassa 15 kertaa. Neuvolassa tutkitaan lapsen pituus, paino, muu kunto ja henkinen kehitys. Se, miten monenlaisia testejä lapsille tehdään, riippuu jonkin verran terveyskeskuksen henkilökunnan omasta innostuksesta.

Valtion Rautateiden junalippujen myyntisäännöt muuttuvat joiltakin kohdin ensi vuoden alussa. Tähän saakka on 65-vuotiaiden kortti pitänyt uusia aina kahden vuoden välein. Nyt sitä ei enää tarvitse uusia. Kortin hinta on 20 mk ja sillä saa junaliput puolella hinnalla. Alennuslippua ei voi käyttää viikonloppuina eikä jouluaattona, pitkäperjantaina, juhannusaattona eikä kolmena päivänä ennen näitä mainittuja päiviä. Ensi vuoden alusta lähtien tilattu paikkalippu pitää lunastaa kaksi päivää ennen matkaa. Tähän asti on riittänyt kun paikkalipun on hakenut edellisenä päivänä ennen klo 18.

Laki muuttuu Sokeakin voi olla opettajana

Hallitus esittää kansakoululakiin muutosta, jonka perusteella työkykynsä menettänyt peruskoulunopettaja voisi jatkaa työtään tukitoimien avulla. Esityksen mukaan vammautuneelle tai sairastuneelle opettajalle voitaisiin palkata avustaja sekä hankkia teknisiä apuvälineitä.

Nykyisin pysyvästi työkykynsä menettäneen opet-

Ajankohtaista

Tasavallan presidentti Mauno Koivisto täytti 60 vuotta 25. marraskuuta. Päivää juhlittiin monin tavoin. Aamulla kello 8 presidentin herätti torvisoittokunta ja laulukuoro. Mauno ja Tellervo Koivisto kuuntelivat musiikkiesityksiä linnan parvekkeelta. Muiden maiden edustajat onnittelivat presidenttiä aamupäivän aikana. Tanskasta oli tullut juhliin prinsessa Benedikte, Ruotsista prinssi Bertil, Islannista pääministeri ja Norjasta prinsessa Astrid. Neuvostoliitto toi lahjaksi Koivistolle Neuvostoliiton korkeimman kunniamerkin, Leninin kunniamerkin. Kunniamerkin perusteluissa sanottiin, että Mauno Koivisto on kehittänyt paljon Suomen ja Neuvostoliiton hyviä välejä. Suomen presidenteistä Paasikivi ja Kekkonen ovat saaneet aikaisemmin Leninin kunniamerkin. Illalla presidentin linnassa oli juhla noin 500 kutsuvieraalle. Siellä oli sekä julkisuuden henkilöitä että Koiviston ystäviä ja sukulaisia.

Syntymäpäiväpuheessaan presidentti Koivisto puhui oikeuslaitoksesta. Viime aikoina on syyttäjälaitos nostanut paljon sellaisia rikossyytteitä, jotka eivät ole johtaneet tuomioon. Ne ovat siis olleet turhia syytteitä. Koivisto kysyi puheessaan oikeuslaitokselle, pitäisikö sellainen syyttäjä vaihtaa toiseen, joka syyttää usein

turhaan ihmisiä rikoksista. Koiviston mielestä turhat syytteet ovat pahoja senkin takia, että syyttömyyden todistaminen vie kauan. Syytetyn elämä on turhaan vaikeaa tämän ajan. Viime aikoina on turhia syytteitä ollut paljon. Yleensä ne ovat olleet oikeuskansleri Kai Kortteen toimesta nostamia syytteitä. Oikeuskansleri Korte vastasikin pian presidentin puheeseen. Kortteen mielestä tulee pakosta vahinkoja, kun syyttäjillä on paljon töitä.

Valtion budjetin käsittely eduskunnassa mutkistui aivan viime hetkillä. Kokoomuksen eduskuntaryhmä ei heti hyväksynyt puolueyhmän johdon hallituksen kanssa tekemää sopimusta budjetista. Sopimus saatiin kuitenkin aikaan vähän myöhemmin. Lopullisessa budjetissa vähennettiin mm. puolustusvoimien menoja noin 16 miljoonaa. Kehitysalueiden (köyhien kuntien) tuotantotoiminnan tukemiseen tarkoitettuja rahoja säästettiin noin 70 miljoonaa.

Viime vuonna sattui Suomessa yli 110 000 työtapa-
turmaa. Määrä on 4 % vähemmän kuin edellisenä vuonna. Vuonna 1982 työssä sattuneissa onnettomuuksissa kuoli 88 ihmistä. Eniten onnettomuuksia sattui rakennustyömailla, puutavara- ja elintarviketeollisuudessa ja metalli- ja konepajatuotteiden valmistuksessa. Eniten Suomessa sattui tapaturmia työssä vuonna 1975. Silloin onnettomuuksien määrä oli 150 000.

-----

tajan on erottava virastaan. Ellei näin tapahdu, kouluhallituksen on vapautettava opettaja tehtävistään. Säännökset ovat ehdottomat. Tästä kysymyksestä on syksyn aikana käyty keskustelua sen jälkeen, kun sokeutunut pietarsaarelainen opettaja Antti Tuulensuu joutui virkavapaalle joulukuun loppuun asti.

Nyt hallitus esittää järjestelmää, jonka mukaan rehtori tai opettaja voisi jatkaa työkykynsä menetettyäänkin virassaan. Oppilaiden täysipainoista opetusta ei saa kuitenkaan vaarantaa. Tällainen päätös voitaisiin tehdä vain opettajan omasta hakemuksesta ja enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Päätöksen teki kouluhallitus.

Opettaminen tapahtuisi lähes yksinomaan opettajan vastuulla. Avustajan tehtävät olisivat lähinnä teknisiä.

Lukion opettajien asema on pääpiirteissään sama kuin peruskoulunopettajien.